

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
 Юрій КОТЛЯР
« 30 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»

Спеціальність 014 Середня освіта
Предметна спеціальність 1403 Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
Декан ФПН
В.о. директора НН ІПО
Начальник НМВ

Інна ПІДБЕРЕЗНИХ
Ірина МІРОНОВА
Ірина МІРОНОВА
Інна ПІДБЕРЕЗНИХ
Анастасія ХМЕЛЬ
Катерина ЗУБ
Євгенія ПОСТИКІНА

Миколаїв – 2024 рік

ВСТУП

Виробнича (педагогічна) практика у закладах загальної середньої освіти здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх вчителів Нової української школи, важливим етапом професійного зростання. Вона забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теоретичними знаннями та практичними вміннями, сприяє формуванню інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних, трудових) компетентностей здобувачів вищої освіти. Практична підготовка з набуття здобувачами професійних компетенцій є обов'язковою компонентою їхньої професійної підготовки, необхідною для здобуття відповідного освітнього ступеня.

Робоча програма проходження виробничої (педагогічної практики) у закладах загальної середньої освіти є навчально-методичним документом, який розроблений робочою групою викладачів кафедри історії у відповідності до Конституції України від 28.06.1996 р.; Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р.; Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р.; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ МОН України №93 від 08.04.1993 р.; Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти: Наказ МОН України № 1669 від 26.12.2017 р.; Положення про організацію освітнього процесу в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 31.08.2022 р.; Положення про проведення практики в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 27.08.2020 р.; освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство); вимог професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» від 29.08.2024 р.

Базами виробничої (педагогічної) практики є ЗЗСО м. Миколаєва, Миколаївської області, південного регіону відповідно до укладених договорів про проходження практик, що забезпечують виконання програми практики, безпечних умов для її проведення. Визначення баз практики здійснюється адміністрацією ЗВО на основі договорів про співпрацю із закладами освіти незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати базу практики й пропонувати її для використання.

Практика триває 4 тижні (очна / заочна форма навчання) загальним обсягом 6 кредитів ECTS/180 годин. Протягом цього терміну здобувачі зобов'язані виконати всі завдання практики згідно робочої програми. У випадку неможливості проходження практики у вказані в наказі терміни (через хворобу, сімейні обставини та ін.) здобувач зобов'язаний вчасно повідомити про це кафедру, керівника практики.

1. Опис освітньої компоненти

Найменування показника	Характеристика компоненти
Найменування компоненти	Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	6
Навчальний рік	2024-2025 н. р.

Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	11	16
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – годин самостійної роботи / практичної підготовки студентів	Денна форма	Заочна форма
	180 годин	180 годин
Відсоток аудиторного навантаження	-	-
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік	

2. Мета, завдання та результати виробничої (педагогічної практики) в закладах загальної середньої освіти

2.1. Місце освітньої компоненти в освітній програмі

Робоча програма освітньої компоненти «Виробнича (педагогічна практика) в закладах загальної середньої освіти відповідає вимогам освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)» щодо системи знань, вмінь та рівня їхньої сформованості, що має забезпечити набуття здобувачем вищої освіти особистісно-професійних якостей.

Контроль за роботою здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом складання диференційованого заліку. Оцінювання здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до шкали оцінювання.

Мета виробничої (педагогічної практики) в закладах загальної середньої освіти полягає в організації навчання та виховання здобувачів освіти під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей, а також розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації та продовження навчання.

Основними завданнями практики є:

- закріплення, поглиблення знань, які здобувачі набувають під час вивчення дисциплін ОП, застосування у розв'язанні конкретних педагогічних завдань вчителя-предметника та класного керівника;

- ознайомити здобувачів вищої освіти з нормативно-правовою базою початкової освіти, специфікою організації роботи закладів загальної середньої освіти в умовах карантину, воєнного стану, особливостями ведення шкільної документації;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в ЗЗСО, передовим педагогічним досвідом, документообігом, каналами комунікації з батьками, громадськістю;

- поглиблювати у здобувачів вищої освіти здатність спостерігати, аналізувати, узагальнювати, а також використовувати передовий педагогічний досвід, накопичений педагогічним колективом бази практики щодо проведення уроків, здійснення позакласної роботи, ігрової діяльності, режимних моментів тощо;

- залучити магістрантів до вивчення змісту і системи планування навчальної роботи учителя з подальшим вдосконаленням педагогічних вмінь і навичок для здійснення освітнього процесу в ЗЗСО;

- планувати та виконувати професійно-педагогічні види діяльності вчителя з навчальної (проведення уроків і позаурочних занять), виховної (планування виховної роботи та

проведення її з учнями), методичної (участь в роботі методичного об'єднання вчителів) роботи;

- поглибити знання, здобуті у процесі теоретичного навчання, інтегрувати їх із психолого-педагогічних дисциплін, фахових методик та освітньої галузі до творчої реалізації під час проведення уроків різного типу із застосуванням різноманітних прийомів, методів, інноваційних педагогічних технологій на засадах ідеї дитиноцентризму;

- уміти розробляти навчально-методичні, прогностичні, діагностичні матеріали практики;

- розуміння шляхів формування особистісно-індивідуального стилю поведінки, розвитку соціальних компетентностей для досягнення результатів у професійній діяльності;

- сприяти закріпленню відповідального ставлення до педагогічної діяльності, стійкого інтересу і любові до професії вчителя, потреби у самоосвіті, постійному професійному розвитку;

- сприяти розвитку інноваційної компетентності майбутніх вчителів.

- удосконалювати у магістрантів навички провадження кваліфікаційного проєкту як практично значущої проблеми з галузі, дослідження психолого-педагогічних особливостей особистості учня та класного колективу.

Супровідні завдання виробничої практики:

- добір фактичного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи з технологій викладання історії, громадянської освіти, основ правознавства, інтегрованих курсів;

- проведення експериментальної частини науково-дослідної (кваліфікаційної) роботи;

- введення принципів навчання та виховання в реальні умови НУШ;

- проведення індивідуальної роботи з учнями та їхніми батьками;

- підбір та розробка дидактичних матеріалів, наочних засобів навчання учнів;

- проведення самоаналізу педагогічної діяльності;

- самооцінка особистої діяльності здобувачами вищої освіти;

- планування та аналіз освітнього процесу з психологічних, дидактичних та методичних позицій з урахуванням сучасних вимог;

- оволодіння магістрантами інноваційними методами, прийомами, засобами й технологіями проведення уроків, виховних заходів, а також навиками керування освітньою діяльністю школярів.

Відповідно до освітньої програми, проходження педагогічної практики сприяє формуванню у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні задачі, проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

ЗК8. Письмове й усне професійне спілкування державною мовою, вміння використовувати знання другої (іноземної) мови для навчальної та наукової діяльності.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності української та громадянської ідентичності, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Компетентності спеціальності:

фахові (ФК), предметні (ПК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК7. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК8. Здатність працювати у міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти предметної області з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК5. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

Компетентності, необхідні для виконання всіх трудових функцій за професійною кваліфікацією «Вчитель-магістр з історії та громадянської освіти закладу загальної середньої освіти» відповідно до вимог професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» від 29.08.2024 р.:

повага до особистості здобувача освіти й визнання пріоритету його зацікавлень, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу й наполегливості;

забезпечення рівного доступу до освіти кожного здобувача освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу на засадах інклюзивності й безбар'єрності;

формування нетерпимості до корупції, дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;

становлення вільної особистості здобувача освіти, підтримка його самостійності, підприємливості, ініціативності, впевненості в собі;

розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини;

формування культури здорового способу життя здобувача освіти, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;

створення безпечного, вільного від насильства й цькування освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри;

плекання в здобувачів освіти любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля; утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів освіти між собою та з дорослими;

формування в здобувачів освіти, громадянської активності та стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; формування української національної та громадянської ідентичності, готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей України;

формування готовності здобувачів освіти виявляти свою громадянську позицію, що передбачає вміння аналізувати суспільне життя й ідентифікувати себе з українською нацією, суспільством, обстоювати права й свободи українського народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України.

Здобувач-практикант спільно з батьками, іншими законними представниками здобувачів освіти сприяє розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню в них навичок здорового способу життя, дбає про їхнє фізичне і психічне здоров'я; формує в здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, поважати людську гідність і права людини, захищати суверенітет і територіальну цілісність України; настановленням і особистим прикладом утверджує повагу до суспільної моралі та цінностей, зокрема правди, справедливості, рівності, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства; формує в здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами.

Трудові функції:

А. Навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів)

A1. Мовно-комунікативна компетентність.

A2. Предметно-методична компетентність.

A3. Інформаційно-цифрова компетентність.

Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

B1. Психологічна компетентність.

B2. Емоційно-етична компетентність.

B3. Компетентність педагогічного партнерства.

В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища

V1. Інклюзивна компетентність.

V2. Здоров'язбережувальна компетентність.

Г. Проведення освітнього процесу

G1. Прогностична компетентність.

Г2. Організаційна компетентність.

Г3. Оцінювально-аналітична компетентність).

Д. Безперервний професійний розвиток

Д1. Здатність до навчання впродовж життя).

SOFT SKILLS, що формуються упродовж усього періоду навчання і практики характеризують педагога нової формації і підтверджують неминучість трансформації освітнього процесу:

- гнучкі навички взаємодії з людьми, навички спілкування, командної гри, здатність навчатися та вміння розв'язувати проблеми;

- здатність до саморозвитку та самовдосконалення, готовність до пошуку, уміння мислити широко та діяти нестандартно;

- вміння критично мислити, оперувати точними визначеннями, розмірковувати, оцінювати й передбачати ситуацію, керуючись здоровим глуздом;

- уміння виявляти креативність та творчо реалізовувати задуми на практиці;

Soft skills здобувачів вищої освіти:

- контекстуальний, соціальний та емоційний інтелект;

- когнітивна гнучкість;

- лідерські якості;

- підприємницьке мислення;

- навички ведення переговорів і переконання;

- навички латерального мислення;

- трудова етика та чесність.

Контекстуальний інтелект (КІ) для майбутнього вчителя – це здатність педагога розуміти та ефективно використовувати знання, навички і стратегії, що враховують конкретну освітню ситуацію та потреби учнів в початкових класах ЗЗСО.

Соціальний інтелект (СІ) – це здатність магістранта-практиканта правильно розуміти поведінку людей, слухати інших та розвивати навички спілкування. СІ необхідний для ефективної міжособистісної взаємодії здобувачів вищої освіти з педагогами-наставниками для успішної соціальної адаптації під час виробничої практики.

Емоційний інтелект (ЕІ) здобувачів вищої педагогічної освіти передбачає наявність в особистості здатності ідентифікувати, розуміти, керувати та контролювати власні емоції та емоції людей навколо. ЕІ є життєво важливою навичкою для міжособистісного спілкування, що постійно реалізує вчитель у своїй професійній діяльності.

2.2. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)» проведення виробничої (педагогічної) практики у закладах ЗЗСО повинно забезпечити досягнення здобувачами таких програмних результатів навчання.

Програмні результати навчання:

загально-предметні (РН), фахові (ПРН)

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, історії, громадянської освіти, основ правознавства у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН3. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН4. *Формулює* наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, *демонструє* навички їх критичного аналізу, *генерує* нові ідеї, *аргументує* можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. *Описує* методику розробки освітніх проєктів, *пояснює* зміст та призначення їх етапів, *аналізує* спроможність управління процесом їх впровадження, *прогнозує* очікувані результати.

РН6. *Визначає і характеризує* основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; *описує* апарат науково-педагогічного дослідження, *демонструє* навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН7. *Визначає, аналізує та характеризує* педагогічні інновації, *демонструє* вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

РН8. *Описує* показники якості педагогічної діяльності, *аналізує* можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, *визначає* індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН9. *Демонструє* вміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН10. *Називає і аналізує* шляхи мотивації учнів до саморозвитку, *демонструє* вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН11. *Демонструє* вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН12. *Знає та дотримується* умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН13. *Демонструє* здатність діяти автономно і в команді.

РН14. *Демонструє* дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

РН15. *Демонструє* знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній, громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

РН16. *Інтегрує* знання основ теорії держави і права, публічного, приватного права у професійну діяльність, *проєктує* знання з основ правознавства на історичні події, процеси та явища сьогодення.

ПРН1. Застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії.

ПРН2. Знати і розуміти зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу усно історичних досліджень у просторі конструювання минулого.

ПРН3. Характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів.

ПРН4. Аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України.

ПРН5. Орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід.

ПРН6. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти.

ПРН7. Застосовувати для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів,

підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей.

ПРН8. Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

ПРН9. Використовувати безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (у тому числі під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів

ПРН10. Визначати оптимальні зміст і форми професійного розвитку, критерії результативності власного навчання, працювати над саморозвитком та самовдосконаленням, активно долучатися до діяльності професійних спільнот.

ПРН11. Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та інтерпретувати результати, створювати моделі та вивчати їхню дієвість.

ПРН12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

ПРН14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

ПРН15. Здатність працювати результативно в групах, щоб локалізувати, отримати та опрацювати дані для вирішення завдання дослідження та брати відповідальність за організацію періодів роботи.

3. Організація та керівництво практикою

Керівництво і виконання програми виробничої (педагогічної) практики у ЗЗСО забезпечує кафедра історії ЧНУ імені Петра Могили. Загальну організацію практики та контроль за її проходженням здійснюють керівники практики.

Кафедра:

- розробляє і рекомендує до використання робочу програму практики;
- закріплює керівника (керівників) практики від кафедри;
- визначає бази проведення практики здобувачів (кафедри), затверджуючи їх в установленому порядку;
- забезпечує здобувачів вищої освіти програмою практики, індивідуальним завданням проходження практики;
- здійснює контроль за організацією та проведенням практики здобувачів вищої освіти з дотриманням її термінів та змісту;
- проводить інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики;
- визначає склад комісії (не менше 3-х осіб) та організовує захист здобувачами освіти звітів з практики при складанні ними диференційованого заліку;
- проводить настановчу та підсумкову конференцію з питань педагогічної практики в ЗЗСО;
- заслуховує звіти керівників про проведenu роботу;
- розробляє заходи щодо удосконалення проведення практики магістрів.

Керівник практики від кафедри:

- здійснює навчально-методичне та організаційне забезпечення практики: надає допомогу, проводить консультації;
- слідкує за проходженням здобувачами інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності безпосередньо на робочому місці практики;

- забезпечує здобувачів програмою практики, індивідуальним завданням, контролює його ведення;

- забезпечує постійний контроль за проходження практики здобувачами та за дотриманням ними правил внутрішнього розпорядку;

- на основі виконання здобувачами робочої програми, завдань практики та складеними ними звітів приймає разом з комісією диференційований залік з практики. У бланку індивідуального завдання записує відгук керівника практики про проходження практики; підводить у навчальній групі підсумки проходження практики та представляє звіт на кафедру.

Перед початком практики зі здобувачами проводиться настановча конференція, метою якої є ознайомлення здобувачів освіти із програмою практики, базами практик та особливостями оформлення звітної документації.

Обов'язковим елементом настановчої конференції є інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики.

З метою якісного забезпечення виконання здобувачами програми практики,

здобувачі зобов'язані:

- отримати від керівника практики до початку її проведення консультації щодо основних вимог з організації практик, порядок її проходження, оформлення усіх необхідних документів;

- пройти інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час проходження практики;

- ознайомитися зі змістом робочої програми, індивідуальним завданням;

- своєчасно прибути на базу практики і у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені робочою програмою практики;

- нести відповідальність за виконання роботи і дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку за місцем проходження практики, правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;

- вести записи у бланку індивідуального завдання, здійснювати добірку теоретичного і практичного матеріалу для написання письмового звіту про практику;

- представити за тиждень до складання диференційованого заліку керівнику практики на рецензування письмовий звіт, заповнений бланк індивідуального завдання про виконання завдання практики та своєчасно у зазначений термін скласти у присутності комісії диференційований залік з практики;

4. Зміст освітньої компоненти

Денна/заочна форма

	Теми	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього
1	Складання індивідуального плану проходження практики та узгодження його з керівником від ЗВО та бази практики.	4	4	8
2	Ознайомлення з нормативними документами, що регламентують організацію освітньо-виховного процесу ЗЗСО, ознайомлення з організаційною, навчально-методичною роботою ЗЗСО.	4	4	8
	Ознайомлення з плануванням та організацією роботи вчителя історії, громадянської освіти, основ правознавства.	2	8	10
3	Вивчення досвіду викладання навчальних дисциплін громадянської, правової та історичної освітньої галузі під час відвідування 2-х уроків	2	8	10

	вчителів-предметників.			
4	Ознайомлення із літературою та методичними розробками з навчальних курсів згідно програми та тематичного плану дисциплін.	2	8	10
5	Підготовка планів-конспектів уроків.	6	8	14
6	Проведення 8 уроків (з них 2 залікових – різні типи, різні класи, використання інноваційних методик і технологій).	8	8	16
8	Позакласна робота з учнями. Проведення виховної години (2 тематичні заходи в ЗЗСО і оформити сценарій/презентацію/відеоролик (на вибір)).	4	8	12
9	Відвідування 2-х уроків інших здобувачів-практикантів, ведення записів занять, участь в подальшому обговоренні.	4	8	12
10	Психолого-педагогічне дослідження. Вибір учня або класу для психолого-педагогічного аналізу, методик дослідження його особистості.	2	8	10
11	Відвідування засідань методоб'єднання (комісії).	4	6	10
12	Долучення до процесів, пов'язаних з формуванням індивідуальної освітньої траєкторії учнів.	2	8	10
11	Навчання на освітніх онлайн-платформах.	2	8	10
12	Розробити звіт-рефлексію «Педагогічна практика в підготовці до професійної діяльності вчителя: власні спостереження» (презентація, відео)	2	8	10
13	Консультативна робота зі здобувачами освіти. Виконання індивідуальних завдань практики.	6	8	14
14	Підготовка звітної документації про проходження практики.	6	10	16
	Всього за курсом	60	120	180

5. Вимоги до оформлення документації

Після закінчення практики здобувачі освіти спеціальності 014 «Середня освіта» спеціалізації 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» оформлюють і подають на кафедру історії ЧНУ імені Петра Могили звітну документацію, визначену програмою практики. Зміст звітної документації розкриває компетентності здобувача вищої освіти, сформовані ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики. Звітна документація оформляється індивідуально кожним здобувачем освіти. Звіт вміщує відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практичної підготовки та індивідуального завдання, питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених програмою практики та методичними рекомендаціями.

Звітна документація з практики повинна містити такі складники:

Вступ, у якому стисло розкривається роль, місце і мета проведеної практики в ЗЗСО (основні принципи організації практики; основні завдання практики; визначення професійних умінь і навичок, які повинні формуватися та вдосконалюватися під час практики);

Основна частина (результати навчальної, методичної, організаційної, культурно-освітньої роботи здобувача; кількість відвіданих та проведених уроків та інших видів занять, оцінки; відвідані й проведені позааудиторні заходи; результати проведених психолого-педагогічних досліджень; навчання на онлайн платформах).

Структура основної частини:

Навчальна робота. Зазначити загальну інформацію по розподілу в ЗЗСО, кількість відвіданих уроків, кількість та теми проведених уроків.

Методична робота. Охарактеризувати виконані види методичної роботи.

в) висновки (результати виконання завдань практики, зауваження й рекомендації щодо організації, удосконалення та поліпшення умов педагогічної практики, самооцінка здобувача щодо ефективності застосування теоретичних знань із фахових дисциплін і дисциплін психолого-педагогічного циклу в конкретному освітньому середовищі).

3. Опорні конспекти уроків з методики навчання та виховних заходів.

4. Письмовий аналіз відвіданих занять учителів, однокласників.

5. Матеріали психолого-педагогічного дослідження.
6. Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифікату).
7. Експериментальна частина науково-дослідної (кваліфікаційної) роботи.

Висновки.

8. Звіт-рефлексія «Педагогічна практика в підготовці до професійної діяльності вчителя: власні спостереження» (презентація, фото, відео).

Здобувач додає до звіту заповнений бланк індивідуального завдання, у якому зафіксовано план індивідуальної роботи здобувача, проведені пробні й залікові аудиторні заняття, інші види виконаної роботи і виставлені оцінки; письмовий звіт про проходження практики, підписаний і оцінений керівником від бази практики та кафедри.

Характеристику здобувача-практиканта з оцінкою керівника від ЗЗСО, засвідчену підписом керівника бази практики і завірену печаткою закладу освіти, на базі якого проходив практику здобувач.

Сертифікат про навчання на онлайн-платформах (за наявності).

Оформлення звіту про практику (титульний аркуш, зміст, поділ матеріалу на параграфи і т.д.) здійснюється згідно з встановленим зразком. Об'єм звіту повинен складати не менше 20 сторінок. Друк – комп'ютерний, на 1 стороні листа формату А4, шрифт – типу Times New Roman Сут, розмір 12-14, в 1.5 інтервали; поля сторінки: зліва – 3 см, зверху, знизу, справа – по 2 см; нумерація сторінок – зверху справа.

6. Підведення підсумків практики

Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування керівникові практичної підготовки від кафедри та захищається здобувачем (з диференційованою оцінкою) під час звітної конференції перед комісією у складі науково-педагогічних працівників, як правило, членів проєктної групи ОПП «Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)». Оцінка за практику вноситься у заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача за підписами членів комісії. Здобувачу, який не виконав програму практики без поважних причин може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених кафедрою.

Підсумки проходження здобувачами практики обговорюються на засіданні кафедри історії ЧНУ імені Петра Могили, ради факультету політичних наук із залученням стейхолдерів.

7. Форми та методи контролю за проходженням виробничої (педагогічної) практики у закладах загальної середньої освіти

Система поточного та підсумкового контролю виконання основних завдань практики передбачає:

- перевірку роботи здобувача під час практики з боку керівника практики;
- інформування здобувачем керівника про хід практики;
- написання письмового звіту здобувачами-практикантами про виконану ними роботу під час виробничої (педагогічної) практики у ЗЗСО;
- звіт здобувача-практиканта перед кафедральною комісією про результати виробничої (педагогічної) практики у ЗЗСО.

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Диференційованій оцінці підлягають всі завдання, що виконує магістр-практикант. Усі аудиторні/онлайн заняття, проведені практикантом, оцінюються як за змістом, так і за дотриманням методики викладання. Диференційована оцінка повинна враховувати рівень виконання завдань практики та зміст представлених документів.

Основними критеріями оцінювання результатів виробничої (педагогічної) практики у ЗЗСО є:

- ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь відповідно до трудових функцій;
- рівень теоретичного осмислення магістрантами своєї практичної діяльності (її завдань, змісту, методів, результатів, труднощів);
- рівень професійної та суспільної спрямованості майбутніх вчителів, зокрема інтерес до педагогічної професії, активність, відповідальне і творче ставлення до роботи тощо.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно рівень компетентності – високий (конструктивно-варіативний) здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні й залікові заняття на високому методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики і подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, захистив зміст своєї роботи. Практикант володіє матеріалом у повному обсязі, вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені робочою програмою, виявив креативність у розумінні й творчому використанні здобутих знань та вмінь. Здобувач здатний характеризувати організацію й функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти, аналізувати навчально-методичні матеріали, проводити педагогічне й психологічне дослідження та їх аналіз, брав участь у заходах кафедр та факультету.
82-89	Добре	B	Добре рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття на належному методичному рівні, використовував інноваційні підходи та методи, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, проаналізував отримані результати, пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти.
75-81		C	Добре рівень компетентності – достатній (конструктивно-варіативний). Здобувач повністю виконав план

			педагогічної практики, провів пробні та залікові заняття на належному методичному рівні, але інноваційні підходи та методи застосовував частково, провів позааудиторний захід, брав участь у заходах кафедр та факультету, виконав педагогічне та психологічне дослідження, але аналіз результатів неповний; пройшов навчання на онлайн-платформах, прозвітувався перед керівником практики, подав належно оформлені матеріали педагогічної практики, але допустив деякі неточності у викладі, відобразив свою діяльність не в повному обсязі, захистив зміст своєї роботи. Практикант частково характеризує систему організації та функціонування освітнього процесу в закладі вищої освіти. Здобувач демонструє навички роботи з навчально-методичними матеріалами.
67-74	Задовільно	D	Задовільно рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач повністю або частково виконав план педагогічної практики, прозвітувався перед науковим керівником, подав матеріали педагогічної практики, але не в повній мірі відобразив зміст своєї роботи під час практики, допустив неохайність в оформленні звітної документації; захистив зміст своєї роботи. Практикант дає неповну характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Здобувач провів пробні й залікові заняття з дисциплін, але виявив недостатні теоретичні знання й методичні вміння в процесі проведення й аналізу занять. Здійснив педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.
60-66		E	Задовільно рівень компетентності – середній (репродуктивний). Здобувач виконав план педагогічної практики частково, прозвітував перед керівником, подав матеріали педагогічної практики, але допустив суттєві недоліки у викладі, неповноту відображення своєї діяльності, неохайність в оформленні документації, непереконливо захистив результати своєї роботи. Провів пробні та залікові заняття на недостатньому навчальному, науковому та методичному рівні. Проведений позааудиторний захід не мав професійного спрямування або належної організації. Практикант дає часткову характеристику складових систем організації та функціонування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Провів педагогічне та психологічне дослідження, але узагальнення результатів поверхове.
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно незадовільно з можливістю повторного проходження педагогічної практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач частково виконав (або не виконав) план педагогічної практики, не подав керівникові необхідні матеріали, не захистив результати

1-34			педагогічної практики
		Ф	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики: рівень низький (рецептивно-репродуктивний). Здобувач не виконав завдань педагогічної практики, не провів пробних і залікових занять, не подав звітних матеріалів практики

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звіту:

№ п/п	Вид роботи	Бали
1	Звіт про проходження практики.	25
2	Проведення уроків згідно розкладу.	10
3	Опорні конспекти уроків з методики навчання та виховних заходів.	10
4	Письмовий аналіз відвіданих занять учителів, однокласників.	15
5	Позааудиторна робота зі здобувачами освіти. Проведення виховної години класного керівника, заходу професійного спрямування.	10
6	Психолого-педагогічне дослідження.	5
7	Навчання на онлайн-платформах (наявність сертифікату).	5
8	Експериментальна частина науково-дослідної (кваліфікаційної) роботи.	10
9	Звіт-рефлексія «Педагогічна практика в підготовці до професійної діяльності вчителя: власні спостереження» (презентація, фото, відео)	10
	Разом	100

9. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

- Конституція України: Основний закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із змінами)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- Про освіту: Закон України від 25.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
- Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8>
- Концепція розвитку педагогічної освіти / МОН України / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
- Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.03.2021 № 610. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/325-610_vikladaci_zakladiv_visoi_osviti.pdf
- Проект стандарту вищої освіти зі спеціальності «Середня освіта» на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuyedo-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-standartu-vishoyi-osviti-zi-specialnosti->

Основна:

1. Базиль Л. О. Значення лекційного курсу у формуванні мовної особистості студента. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19666808.pdf>
2. Будник О. Використання методик змішаного навчання у закладі вищої освіти. Обрії, 2018. № 1 (46). С. 4-11.
3. Кайдалова Л. Г., Науменко Н.В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 46 с
4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
5. Кулик І.В. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 66 с.
6. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
7. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 180 с.
8. Теорія і методика викладання в вищій школі. Практикум з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові данні. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 38 с.

Додаткова:

1. Давидюк. Р.П. Методика викладання історії у вищій школі. Навчальний посібник. Рівне: РДГУ, 2018. 134 с
2. Ефендієва С. М., Знаменська І.В., Гончарова Є.Є. Вебінар як дистанційна форма підвищення кваліфікації педагогічних працівників. URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/15547/1/Vebinar_yak_dystantsiyna_forma_pidvyshchennya_kvalifikatsiyi_ped_ahohichnykh_pratsivnykiv.pdf.
3. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти: монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
4. Інноваційні методи проведення занять: метод. посіб. Автор-укладач Кожухар О.А. Чернівці, 2017. 24 с.
5. Інструктивні рекомендації про порядок організації та проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій та семінарів студентів і молодих учених. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/1130>.
6. Кашкарьов Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія. Донецьк: Ландон–XXI, 2011. 243 с.
7. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності 014.02 Середня освіта (Історія). – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. – 26 с.
8. Методика викладання історії та історичних дисциплін. Словник – довідник : навч. посіб. уклад. Л. Г. Яновська. Одеса : 2020. 100 с.
9. Методичні рекомендації з підготовки написання есе з історії України. <https://kiu.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites.pdf>.
10. Новий науково-освітній простір з огляду підвищення якості підготовки фахівців у закладах вищої та фахової передвищої освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Рівне–Чернівці, 2023. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6f8969b0-7f05-4e3f-beae-fffae7e96cb4/content>

11. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: збірник статей викладачів-слухачів курсів підвищення кваліфікації. Наук. керівник: д. пед. н., проф. А. В. Семенова. Одеса, 2018. 147 с. URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua/public/document/2018.pdf>
12. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика: словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.
13. Підберезних І.Є., Яра О.С. Питання правового забезпечення академічної доброчесності здобувачами освіти // Юридичний науковий електронний журнал. Запорізький національний державний університет, 2023. № 7. С. 569-571. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/130>
14. Підберезних І.Є. Чинники правового забезпечення академічної доброчесності в контексті питань національної безпеки в Україні // Держава та регіони. Серія: Право, 2023 р., № 3 (81). С. 239-248. DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.39>
15. Підберезних І.Є., Яра О.С. Принципи академічної доброчесності в Україні // Право та державне управління. 2023 р., № 2. С. 308-312. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.2.44>
16. Прищак, М. Д., Залюбівська О.Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
17. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
18. Стеценко Н.М. Ділова гра як метод формування професійної спрямованості майбутніх менеджерів освіти. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle>.
19. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». 2021. № 12 (44). С. 172–177.
20. Стинська В., Прокопів Л. Інноваційні методики викладання дисциплін у ЗВО в процесі магістерської підготовки. Гірська школа українських Карпат. 2020. № 22. С. 145 – 150.
21. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. Нові технології навчання. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
22. Стинська В., Прокопів Л., Серман Л. «Soft skills» у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Гірська школа українських Карпат. 2021. № 24. С. 100– 104.
23. Швирка В.М. Квест як сучасна технологія навчання у вищій школі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. 2019. № 6 (329), жовтень. Ч. 2. С. 135-141.
24. Чикова В. В. Методика викладання права. К.: КНЕУ, 2010. 428 с.
25. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.
26. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навч. посіб. Луцьк, 2010. 308 с.
27. Rusyn H., Stynska V., Matsuk L., Korostelova Y., Stetsyk S. Efficiency of the project method in the development of professional competencies in future teachers. Revista de la universidad del Zulia. 3ª época. Año 12. N° 35, 2021. P. 303 – 321.
28. Stynska V., Kondur O. Strategies of professional preparation of the competitive specialist in the conditions of information environment. Contemporary technologies in the educational process: monografia. Publishing House of Katowice School of Technology. 2020. С. 75–81.

Інформаційні ресурси:

1. Вебсайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
2. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>
3. Книга-мандрівка. Україна. URL: <https://www.youtube.com/@Knyga-mandrivka/videos>
4. Онлайн курси - освітня платформа України Prometheus: <http://prometheus.org.ua>

5. Наукова бібліотека ЧНУ імені Петра Могили. URL: <https://chmnu.edu.ua/biblioteka/>
6. Освітньо-науковий портал «Педагогічна майстерність викладача вищої школи». URL: <https://www.pedagogic-master.com.ua>
7. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
8. Український проєкт «Якість освіти». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>
9. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/академічнадобросність>

Зразок оформлення першої сторінки звіту про виконання практики

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

**Факультет політичних наук
Кафедра історії**

ЗВІТ

про виконання програми
виробничої (педагогічної) практики в закладах загальної середньої освіти

Здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Групи _____

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Предметна спеціальність 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»

Освітній рівень - другий (магістерський)

База практики - _____

Керівник практики
від бази практики

(посада, прізвище, ініціали)

Керівник практики від
закладу вищої освіти

(посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений

«_____» _____ 202_ р.

(підпис)

Миколаїв – 202_

ДОДАТОК 2

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Індивідуальне завдання на практику

Виробнича (педагогічна) практика в закладах загальної середньої освіти

Здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет політичних наукКафедра історіїРівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Предметна спеціальність 014.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»

6 курс, група _____**Календарний план проходження практики**

№ з/п	Завдання	Строк виконання завдання	Примітка
1	2	3	4
1	Інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.		
2	Ознайомлення з нормативними документами, що регламентують організацію освітньо-виховного процесу ЗЗСО, ознайомлення з організаційною, навчально-методичною роботою ЗЗСО.		
3	Ознайомлення з плануванням та організацією роботи вчителя історії, громадянської освіти, основ правознавства.		
4	Вивчення досвіду викладання уроків громадянської, правової та історичної освітньої галузі під час відвідування 2-х уроків вчителів-предметників		
5	Ознайомлення із літературою та методичними розробками з навчальних курсів згідно програми та тематичного плану дисциплін.		
6	Розробка елементів навчально-методичного забезпечення з дисципліни (плану-конспекту уроків).		
7	Самостійне проведення 8 уроків (з них 2 залікових).		
8	Відвідування 2-х уроків інших здобувачів-практикантів, ведення записів занять, участь в подальшому обговоренні.		
9	Позааудиторна робота з учнями. Проведення виховної години класного керівника, заходу професійного спрямування (9-11 клас).		
10	Психолого-педагогічне дослідження. Вибір учня або класу для психолого-педагогічного аналізу, методик дослідження його особистості.		
11	Відвідування засідань методоб'єднання (комісії).		
12	За можливості долучитись до процесів, пов'язаних з формуванням індивідуальної освітньої траєкторії учнів.		
13	Підготувати звіт-рефлексію «Педагогічна практика в підготовці до професійної діяльності вчителя: власні спостереження» (презентація, фото, відео)		
14	Навчання на онлайн-платформах.		
15	Консультативна робота з керівником практики. Виконання індивідуальних завдань практики.		
16	Підготовка звітної документації про проходження практики.		

Керівники практики:

від ЧНУ ім. Петра Могили _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка

підприємства, організації, установи «_____» _____ 202____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка

Підприємства, організації, установи «_____» _____ 202____ року

(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства,
організації, установи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Печатка

Висновок керівника практики від ЧНУ імені Петра Могили про проходження практики

Дата складання заліку «_____» _____ 202____ року

Оцінка:

за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифра і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від ЧНУ ім. Петра Могили

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітка: Індивідуальне завдання – перший аркуш у звіті студента (двосторонній при роздрукуванні)

Учитель _____
Підпис _____
Оцінка _____
Клас _____

Методист _____
Підпис _____
Оцінка _____
Дата _____

**План – конспект уроку
з історії України**

Тема уроку:

Мета уроку:

Дидактичні матеріали:

Тип уроку:

Структура уроку

- I. Організаційна частина (__ хв)
- II. Актуалізація опорних знань (__ хв)
- III. Мотивація навчальної діяльності (__ хв)
- IV. Повідомлення теми, мети, завдань уроку (__ хв)
- V. Вивчення нового матеріалу (__ хв)
- VI. Практична робота (__ хв)
- VII. Підсумок уроку (__ хв)

ХІД УРОКУ

- I. Організаційна частина.
- II. Актуалізація опорних знань.
- III. Мотивація навчальної діяльності.
- IV. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.
- Тема уроку:
- Мета уроку:
- Завдання уроку:
- V. Вивчення нового матеріалу.
- VI. Підсумок уроку.
- 6.1 Рефлексія
- 6.2 Заклучна частина

Орієнтовна схема аналізу уроку

№	Тема уроку	Тип уроку	Мета уроку	Методи, прийоми, засоби
1				
2				
3				

1. Загальні відомості про заняття. Дата, клас, предмет, обладнання і ТЗН.

2. Організація заняття. Початок заняття. Підготовленість класу до заняття. Вміння вчителем мобілізувати увагу ліцеїстів на навчальну роботу, створення робочої обстановки у класі.

3. Тема і мета заняття. Донесення до учнів теми, мети і місце даного заняття в системі занять з теми, зв'язок з попереднім матеріалом.

4. Організаційна сторона заняття. Структура заняття. Відповідність структури заняття до його змісту і мети. Взаємозв'язок етапів заняття, види навчальної діяльності. Доцільність розподілу часу на лекції або на семінарському занятті. Зайнятість учнів роботою. Сполучення колективних, групових та індивідуальних форм роботи.

5. Зміст діяльності викладача і учнів на занятті:

а) ефективність використання здобутих знань, умінь та навичок;

б) виховання в процесі навчання;

в) ефективність використання життєвого досвіду ліцеїстів з метою розвитку у них пізнавальної активності і самостійності.

6. Відповідність використаних методів вивчення нового матеріалу меті, змісту заняття, віковим особливостям студентів, а також розв'язанню задачі розвитку самостійності і активності студентів у процесі засвоєння знань.

7. Роль і місце самостійної роботи на занятті. Місце підручника, використання наочності, характер питань і завдань.

8. Психологічні основи заняття. Розвиток пам'яті, уваги, мислення, уяви, активність сприймання ліцеїстів. Ритмічність заняття: чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними.

9. Доцільність дидактичних задач, що поставлені перед домашнім завданням студентів. Наявність, об'єм, характер домашніх завдань.

10. Індивідуальний підхід у процесі виховання:

- стиль роботи викладача, педагогічний такт, мовлення, кругозір, вміння тримати себе і керувати групою;

- оцінка знань і діяльності учнів на занятті;

- дотримання гігієнічних правил, умов підтримання працездатності учнів на занятті.

11. Висновки та пропозиції:

а) структура заняття, її цілісність, ефективність використання різних видів діяльності;

б) методи і засоби навчання, що використовуються на занятті, їх ефективність;

в) реалізація основних дидактичних принципів на занятті;

г) художня цілісність заняття, як вона досягається;

д) досягнення навчально-виховної мети заняття;

е) опитування і педагогічна оцінка на занятті;

є) зауваження, пропозиції.

Орієнтовна схема конспекту виховного заняття

1. Тема виховного заняття.
2. Освітньо-виховні завдання даного виду занять.
3. План проведення виховного заняття.
4. Конспект заняття (розкриття змісту заняття у відповідності з планом його проведення).
5. Наочність і ТЗН, які використовуються.
6. Висновки.

Складання психолого-педагогічної характеристики учнівського колективу

- За кожним студентом закріплюють одну групу (клас) від першого дня педагогічної практики в ліцеї.
- Вивчення учнівського колективу починається від першого дня перебування студента на педагогічній практиці в ліцеї і закінчується у передостанній день педагогічної практики.
- Вивчення групи здійснюється за допомогою таких методів:
 - використання шкільної документації;
 - об'єктивне спостереження;
 - бесіда;
- аналіз результатів діяльності студентів (письмові роботи, заняття у предметних гуртках, у позашкільній роботі, стан групи, всього обладнання у групі, санітарний стан групи).
- Вивчати групу (клас) треба тактовно, щоб учні не здогадувалися, що за ними спостерігають.
- Спостерігати клас потрібно з першого дня. Для цілеспрямованого спостереження треба знати структуру учнівського колективу, принципи, на яких він будується та методику його виховання. Без цього неможливе правильне вивчення групи. Студенти повинні повторити відповідні теми з розділу педагогіки "Теорія виховання", психології, методики викладання історії, вивчати праці А.С. Макаренка та В.А. Сухомлинського.
- Результати вивчення студентського колективу необхідно робити систематично, щодня упродовж усієї практики. Записувати слід окремо матеріали, зібрані методами об'єктивного спостереження, бесіди та аналізу діяльності студентів. Таке розмежування записів полегшить роботу над загальним аналізом.
- Зібраний матеріал потрібно проаналізувати вже наприкінці першого тижня педагогічної практики і на підставі цього аналізу виробити собі певні уявлення про клас, що стане для студента підґрунтям у подальшому вивченні психолого-педагогічної характеристики як окремого учня, так і цілого класу. Факти, зібрані пізніше, доповнюватимуть та уточнюватимуть думку студента про клас, інколи можуть докорінно змінити перші враження.
- Матеріали вивчення учнівського колективу треба систематично аналізувати, результати аналізу порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові характерні особливості студентського колективу.
- Під час педагогічної практики студент не пасивний спостерігач, він безпосередньо впливає на формування учнівського колективу, виконуючи усі види роботи класного керівника. В характеристиці треба відобразити всі заходи, спрямовані на подолання негативних явищ у класі, на формування згуртованого, працездатного колективу.
- Психолого-педагогічну характеристику учнівської групи слід оформити літературно. Основні положення характеристики необхідно підтвердити фактами зі своїх власних спостережень. Основні пункти психолого-педагогічної характеристики класу можна використати як план написання характеристики.
- Характеристику класу слід писати грамотно і бездоганно у стилістичному відношенні.